

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları: Karma Yöntem Araştırması

Murat KORUCUK¹ ve Tarkan HAVADAR²

Öz

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının çeşitli değişkenlere (cinsiyet, öğretmenlik eğitimini alma biçimi, bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu) göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada verilerin detaylı bir biçimde değerlendirilmesi için karma araştırma desenlerinden ardışık açıklayıcı desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında tarama modelinden yararlanılmıştır. Nitel kısmında ise durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın nicel araştırma grubu 325 beden eğitimi ve spor öğretmeni adayından oluşmaktadır. Nitel araştırma grubu ise maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulan 12 katılımcıdan meydana gelmektedir. Nicel veri toplama aracı olarak Kahramanoğlu vd. (2018) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği-ÖMYTÖ" kullanılmıştır. Nitel veri toplama aracı olarak ise araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan görüşme formundan yararlanılmıştır. Nicel veri analizinde nonparametrik tekniklerden yararlanılırken nitel veri analizinde betimsel analiz uygulanmıştır. Çalışma sonucunda beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleki tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının bölüm seçme nedenleri, not ortalamaları ve sınıf değişkeni ile öğretmenliğe ilişkin yönelik tutum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Çalışmada ulaşılan nitel bulguların nicel bulguları desteklediği de tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları kapsamında araştırmacılar ve uygulayıcılar için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor öğretmenliği, öğretmenlik mesleği, tutum

Attitudes of Physical Education and Sports Teacher Candidates towards Teaching: A Mixed Method Research

Abstract

The research aims to determine the attitudes of prospective physical education and sports teachers towards teaching and examining and whether the professional attitudes of teachers differ according to various variables (gender, type of teacher education, reason for choosing the department, grade point average, class, average monthly income, and parent's education level). In the study, sequential explanatory design, one of the mixed research designs, was used to evaluate the data in detail. In the quantitative part of the study, the survey model was utilized. In the qualitative part, a case study design was used. The quantitative research group of the study consisted of 325 prospective physical education and sports teachers. The qualitative research group consists of 12 participants formed using the maximum diversity sampling method. As a quantitative data collection tool, the "Attitude Towards Teaching Profession Scale (ATTS)" developed by Kahramanoğlu et al. (2018) was used. The interview form developed by the researcher was used as a qualitative data collection tool. While nonparametric techniques were used in quantitative data analysis, descriptive analysis was applied in qualitative data analysis. As a result of the study, it was concluded that the professional attitudes of physical education and sports teacher candidates were positive and at a high level. On the other hand, it was determined that the reasons for choosing the department, grade point averages, and class variables of prospective physical education and sports teachers differed significantly in terms of their attitudes toward teaching. It was also determined that the qualitative findings of the study supported the quantitative findings. Within the scope of the results of the study, various suggestions were presented for researchers and practitioners.

Key Words: Physical education and sports teaching, teaching profession, attitude

Atıf İçin / Please Cite As:

Korucuk, M. ve Havadar, T. (2023). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları: karma yöntem araştırması. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 123-138. doi:10.33206/mjss.1094125

Geliş Tarihi / Received Date: 30.03.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date: 20.10.2022

¹ Dr. - Kafkas Üniversitesi, Sarıkamış Meslek Yüksekokulu, muratkorucuk@hotmail.com

 ORCID: 0000-0001-5147-9865

² Öğr. Gör. - Kafkas Üniversitesi, Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, tarkanhavadar@hotmail.com

 ORCID: 0000-0003-3122-0324

Giriş

Toplumların kalkınmasında ve hedeflerine ulaşabilmelerindeki anahtar, istendik özelliklerle donatılmış insan gücüdür. Bu doğrultuda gelişmiş ve özellikle gelişmekte olan ülkeler yeni nesillerin yetiştirilmesinde okullara pek çok görev yüklemektedirler. Okullar toplumsal ilerleme ve değişme merkezi olarak kabul edilmektedir. Diğer bir ifadeyle özellikle gelişmekte olan ülkelerde okullar birer reform merkezi olarak algılanmalıdır. Okullarda hedeflenen yenilik ve atılımların yapılmasında anahtar rol ise öğretmenlere düşmektedir (Üstüner, Demirtaş ve Cömert, 2009, s. 141). 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu madde 43'e göre öğretmen "Öğretmenlik devletin eğitim öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir." olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlik, öğrenenlerin hedeflenen bilgi-beceri ve duygu düzeyine ulaşabilmeleri için gerekli öğrenme süreçlerinin başlatılmasına, işletilmesine ve düzenlenmesine katkıda bulunan bir meslektir (Üstüner, 2006, s. 110). İlgili alanyazın incelendiğinde öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu özellikler; genellikle toplumun sosyo-ekonomik olarak düşük seviyedeki fertleri tarafından yapılan, toplumsal statüsü yüksek olmayan, işverenin sıklıkla devlet olduğu, kadınlar tarafından yoğunlukla tercih edilen, eski ve çok sayıda çalışandan oluşan bir meslek olduğu şeklinde sıralanabilir (Avcı, 2014, s. 752; Çakmak, 2015, s. 10-12; Tezcan, 1996, s. 329-331). Öğretmenlerin taşınması gereken özellikler Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından 2017 yılında yayınlanan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri"ne göre; 1.Mesleki Bilgi: *Alan Bilgisi, Alan Eğitimi Bilgisi, Mevzuat Bilgisi*; 2.Mesleki Beceri: *Eğitim-Öğretimi Planlama, Öğrenme Ortamları Oluşturma, Öğretmen-Öğrenme Sürecini Yönetme, Ölçme ve Değerlendirme*; 3.Tutum ve Değerler: *Millî, Manevi ve Evrensel Değerler, Öğrenciye Yaklaşım, İletişim ve İşbirliği, Kişisel ve Mesleki Gelişim* olarak açıklanmaktadır (www.oygm.meb.gov.tr). Görüldüğü gibi bir öğretmenin taşınması gereken değerlerden bir tanesi de öğretmenlik mesleğine yönelik sahip olduğu tutum ve değerler olarak belirtilmektedir. Tutum bireyin herhangi bir kişi, nesne ya da duruma ilişkin iyi veya kötü biçimde duygu sahibi olması, düşünmesi ve hareket etmesi şeklinde açıklanabilmektedir (İnceoğlu, 2011, s. 13). Bu noktada eğitim fakültesi ya da diğer öğretmen eğitimi veren okullarda öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının yüksek seviyede olması mesleki başarının elde edilebilmesi için oldukça önemlidir (Ömür ve Nartgün, 2013, s.42). Öğretmen yetiştiren okullarda sadece mesleki bilgi ve beceri sahibi olmak öğretmenlik mesleğinde başarılı olmayı garanti etmemektedir. Bunun yanında öğretmenlik mesleğine yönelik pozitif tutum geliştirilmesi de son derece önemlidir (Demirel ve Ünişen, 2018, s. 998; Wagner ve Imanuel, 2014, s. 36).

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin belirlenebilmesi amacıyla yapılan çok sayıda yerli ve yabancı çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmalara örnekler şu şekilde sıralanabilir: Dhara, Barik, Das ve Banerjee tarafından 2021 yılında yapılan çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları değerlendirilmiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kuyumcu ve Kaya tarafından 2020 yılında yürütülen çalışmada öğretmenlerin öğretmenliğe ilişkin tutum ve görüşleri araştırılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenliğe yönelik tutumun cinsiyet ve yaş gibi çeşitli değişkenlere göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Kinyota ve Kavenuke tarafından 2019 yılında yürütülen çalışmada ise öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının düşük düzey olduğu görülmüştür. Odike ve Nnaekwe tarafından 2018 yılında yapılan çalışmada öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutum düzeyleri incelenmiş ve öğretmenlerin mesleklerine yönelik negatif bir tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir. Senthilkumaran ve Muthaiah tarafından 2017 yılında çalışmada öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutum düzeyleri incelenmiş ve sonuç olarak; öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutum düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çakmak tarafından 2015 yılında yapılan çalışmada lise öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumları incelenmiş ve sonuç olarak; öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilirken; sınıf ve anne-baba eğitim seviyesi arasında anlamlı düzeyde farklılığa rastlanamamıştır. Bhargava ve Pathy tarafından 2014 yılında yayınlanan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada tutumun mesleki başarıda etkili olduğu, öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik orta seviyede bir tutum geliştirdikleri anlaşılmıştır. Bunun yanında öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının cinsiyet, yaş ve sosyo-ekonomik durum gibi değişkenlere göre farklılaşabildiği sonucuna varılmıştır. Ömür ve Nartgün tarafından 2013 yılında yapılan çalışmada öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi hedeflenmiş ve çalışma sonucunda öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin cinsiyet ve pedagojik formasyon alma durumlarına göre farklılaştığı da tespit edilmiştir. Duran tarafından 2009 yılında yapılan araştırmaya göre öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeylerinin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin cinsiyet, anne-baba eğitim durumu

açısından farklılaştığı da görölmüştür. Üstüner, Demirtaş ve Cömert tarafından 2009 yılında yapılan öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının değerlendirildiği çalışmada, öğretmen adaylarının mesleklerini isteyerek seçme durumlarına, cinsiyetlerine, bölümlerine ve sosyo-ekonomik koşullarına göre farklılıklar tespit edilmiştir.

Ele alınan çalışmalar değerlendirildiğinde; araştırmaların yürütöldüğu evren-örneklem genelleme ya doğrudan eğitim fakölteesi öğrencilerinden ya da öğretmenlerden olduğu ve genellikle nicel desenin kullanıldığı görölmektedir. İlgili alanyazında beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarıyla yürütölen karma yöntemli çalışmalarla yeteri düzeyde karşılaşlamamasından dolayı bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarından oluşan evren-örneklem ve karma desen tercih edilmiştir. Bunun yanında tutumun başarı ve motivasyona olan etkileri de göz önüne alındığında (Aksoğan ve Özdemir, 2022, s.209); öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun desteklenebilmesi açısından bu çalışma önemlidir. Çünkü bu çalışma sonucunda beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının belirlenmiş ve tutum düzeylerinin desteklenebilmesi için çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Özellik hem nicel hem de desenlerden faydalanmasının temel nedeni; nicel desenler ile elde edilen sonuçların nitel veriler açıklanabilmesidir. Bu açıdan da bu çalışmanın benzer diğer çalışmalardan ayrıştığı ifade edilebilir.

Bu kapsamda çalışmadaki amaç; beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının çeşitli değerışkenlere (cinsiyet, öğretmenlik eğitimini alma biçimi, bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu) göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Çalışmanın bu amacına ulaşılabilmesi ve derinlemesine bir değerlendirme imkânı bulunabilmesi için beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi de amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırma amaçlarına ulaşılabilmesi için çözümlenmesi hedeflenen araştırma sorusu: “*Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni (BESÖ) Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları Ne Düzeydedir?*” şeklindedir. Araştırma sorusuna ek olarak belirlenen alt araştırma soruları ise:

1. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları cinsiyet ve öğretmenlik eğitimini alma biçimi değerışkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu değerışkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu çalışmada araştırma verilerinin detaylı bir biçimde değerlendirilmesi, öncelikle nicel verilerle elde edilen bulguların daha sonra nitel veriler kullanılarak çözümlenebilmesi ve nihai aşamada derinlemesine analiz yapılabilmesi için karma yöntemli ardışık-açıklayıcı desenden yararlanılmıştır. Bu çalışmada hem nicel (Tarama Modeli) hem de nitel yöntemin (Durum Çalışması) kullanılmasıyla araştırma problemlerinin detaylı bir şekilde çözümlenmesi amaçlanmıştır. Tarama modeli geçerliği-güvenirliği sınanmış nicel bir ölçme aracıyla kalabalık kitlelerden veri elde edilmesini sağlarken; durum çalışması ise bir durum ile ilgili derinlemesine veri toplama imkânı sunabilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006, s. 393; Karadeniz, Koşan, Geçgin ve Beyazgül, 2019, s. 330; Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 420).

Araştırma Grupları

Nicel Araştırma Grubu

Çalışmanın nicel araştırma grubu oluşturulurken öncelikle evren olan bir devlet üniversitesindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrenci sayısı belirlenmiştir. BESYO öğrenci sayısı 860 olarak belirlenmiş ve basit seçkisiz bir şekilde %95 güvenirlik, %5 hatayla tespit edilen örneklem sayısı ise 267'dir. Ancak bu çalışmada olabildiğince fazla örnekleme ulaşılmaya çalışılmış ve 325 öğretmen adayından veri elde edilmiştir. Örneklem belirlenmesinde basit seçkisiz davranılmasının temel sebebi olarak; evrendeki her bir bireye eşit şans tanınması ve evreni temsil etme yeteneğinin seçkili olarak yürütölen örnekleme yönteminden daha yüksek olması gösterilebilir (Büyököztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demriel, 2017, s. 88). Tablo 1'de örneklemin cinsiyet, öğretmenlik eğitimini alma biçimi, bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu değerışkenlerine göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1. Nicel Araştırma Grubunun Araştırma Değişkenlerine Göre Dağılımı

	<i>Değişkenler</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	152	46,8
	Erkek	173	53,2
<i>Öğretmenlik Eğitimini Alma Biçimi</i>	Pedagojik Formasyon Öğrencisi	177	54,5
	Öğretmenlik Öğrencisi	148	45,5
<i>Bölüm Seçme Nedeni</i>	Mecburiyet	49	15,1
	Aile İsteği	40	12,3
	İsteyerek	236	72,6
<i>Not Ortalama</i>	2,00 ve altı	59	18,2
	2,01-2,50	66	20,3
	2,51-3,00	90	27,7
	3,01-3,50	79	24,3
	3,51-4,00	31	9,5
<i>Kaçıncı sınıfsınız</i>	Birinci Sınıf	103	31,7
	İkinci Sınıf	70	21,5
	Üçüncü Sınıf	75	23,1
	Dördüncü Sınıf	77	23,7
<i>Aylık Ortalama Gelir</i>	500 TL ve altı	123	37,8
	501 TL-1000 TL	88	27,1
	1001 TL-1500 TL	33	10,2
	150 TL-2000 TL	34	10,5
	2001 TL-2500 TL	22	6,8
	2501 TL+	25	7,7
<i>Anne Eğitim Durumu</i>	İlkokul	181	55,7
	Ortaokul	58	17,8
	Lise	53	16,3
	Üniversite	33	10,2
<i>Baba Eğitim Durumu</i>	İlkokul	136	41,8
	Ortaokul	79	24,3
	Lise	79	22,5
	Üniversite	37	11,4

Nitel Araştırma Grubu

Nitel araştırma grubu araştırmanın amacı bağlamında derinlemesine veri edilebilmesine imkân sunan (Creswell ve Plano-Clark, 2018, s. 6) seçkili örnekleme yöntemlerinden amaçsal (maksimum çeşitlilik) örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulan 12 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcılar belirlenirken maksimum çeşitlilik not ortalamasına (dört düşük, dört orta ve dört yüksek ortalamaya sahip katılımcı) ve öğretmenlik eğitimi alma biçimine (altı pedagojik formasyon öğrencisi ve altı öğretmenlik öğrencisi) göre belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Nicel Veri Toplama Aracı

BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları belirlenebilmesi için Kahramanoğlu, Yokuş, Cüçük, Vural ve Şiraz (2018) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği-ÖMYTÖ”nden yararlanılmıştır. ÖMYTÖ 615 öğretmen adayı ile 2018 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki bir üniversitede yürütülen bir ölçek geliştirme çalışması sonucunda tek boyutlu, 12 maddeli ve beşli likert tipi (“5-Kesinlikle Katılıyorum”, “4-Katılıyorum”, “3-Kısmen Katılıyorum”, “2-Katılmıyorum” ve “1-Kesinlikle Katılmıyorum”) bir yapıya sahip ölçme aracıdır. ÖMYTÖ vasıtası ile elde edilen ortalamalar ise 1.00-1.80 arası “Çok Düşük”; 1.81-2.60 arası “Düşük”; 2.61-3.40 arası “Orta”; 3.41-4.20 arası “Yüksek” ve 4.21-5.00 arası “Çok Yüksek” şeklinde değerlendirilmektedir. Kahramanoğlu vd. (2018) tarafından yapılan ölçek geliştirme çalışmasında ÖMYTÖ’ye ait Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda $\chi^2=112.59$, $sd=46$, $\chi^2/sd=2.45$, SRMR=.050, NFI=.96, AGFI=.91, CFI=.98, RMSEA=.065 olduğu görülmüştür. Bu değerler Schumacher ve Lomax (2004)’a göre ÖMYTÖ’nin tek boyutlu yapısını doğrulamaktadır. Bunun yanında Kahramanoğlu vd. (2018) güvenilirlik analizinde Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını .85 olarak ölçmüştür. Bu değerler ışığında ölçek Özdamar’a (2017, s. 183) göre son derece güvenilirdir. Bu çalışmada ise ÖMYTÖ’nin tek boyutlu yapısının tekrar açıklanabilmesi için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve doğrulanabilmesi için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan veriler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. ÖMYTÖ AFA sonuçları

<i>Maddeler</i>	<i>Faktör Yükler</i>
2. Yakınımdakilere bir şeyler öğretmekten hoşlanırım.	.804
3. Çevremdekilerin yaşadığı problemlerde, kendimi onların yerine koyarak yardımcı olmak isterim.	.801
4. Günlük hayat ile eğitim arasında ilişki kurmaya çalışırım.	.799
12. Öğretmenliğin kişisel gelişimime katkı sağlayan bir meslek olduğunu düşünüyorum.	.789
1. Edindiğimiz bilgilerin paylaşılması gerektiğine inanırım.	.783
11. Öğretmen olma fikri beni heyecanlandırıyor.	.760
7. Eğitimle ilgili kitaplar okumayı tercih ederim.	.754
8. Kitap okurken eğitimle ilgili konular dikkatimi çeker.	.747
5. Eğitim ile ilgili problemlerin öncelikli olarak çözülmesi gerektiğine inanırım.	.746
6. Eğitim ile ilgili filmler izlemekten zevk alırım.	.718
9. Öğretmenlik diğer mesleklere oranla öncelikli tercihimdir.	.705
10. Öğretmenlikte manevi doyumumun maddi doyumundan daha önemli olduğuna inanırım.	.700
KMO	: .931
Barlett Test	: $\chi^2= 2393.814$ p= .000
AÇIKLANAN VARYANS	: 57.699

ÖMYTÖ'ne uygulanan AFA sonucunda ölçeğin tek boyutlu olduğu ve açıkladığı varyans yükünün (57.699) Pallant'ın 2017 yılında belirttiği (varyans yükü en az % 40 olmalıdır) gibi yeterli düzeydedir. Verilere uygulanana DFA sonucunda ulaşılan madde faktör yükleri sırasıyla .76, .78, .78, .80, .74, .67, .72, .71, .63, .63, .71, .74 şeklindedir. Faktör değerlerinin .50'nin üzerinde ölçülmesi maddelerin bu çalışmada da ölçek için anlamlı olduğunu göstermektedir. Analiz sonucunda uyum indekslerinin daha uygun bir hale getirilebilmesi için "s1-s2; s2-s3; s6-s7; s9-s10; s11-s12" ile temsil edilen maddeler arasında iyileştirmeye gidilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada elde edilen uyum indeksleri ise Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Uyum İndeks Değerleri

<i>İndeks</i>	<i>Referanslar</i>		<i>Sonuç</i>	<i>Karar</i>
	<i>İyi Uyum (IU)</i>	<i>Kabul Edilebilir Uyum (KEU)</i>		
CMIN/DF	$0 < \chi^2/sd \leq 3$	$3 < \chi^2/sd \leq 5$	4.749	KEU
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$	.079	KEU
GFI	$.95 < GFI \leq 1$	$.90 < GFI \leq .94$	.90	KEU
NFI	$.95 < NFI \leq 1$	$.90 < NFI \leq .94$	.91	KEU
CFI	$.95 < CFI \leq 1$	$.90 < CFI \leq .94$	.93	KEU
SRMR	$0 \leq SRMR \leq .05$	$0.05 \leq SRMR \leq .10$	.093	KEU
TLI	$.95 < TLI \leq 1$	$.90 < TLI \leq .94$	.90	KEU
Sd			49	

Tablo 3'te görüldüğü gibi uyum indeksleri $\chi^2/sd=2.749$ ve diğer uyum indeks değerleri de TLI=.90; RMSEA=.079; SRMR=.093; CFI=.93; GFI=.90; NFI=.91 şeklindedir. Bu değerler ilgili literatürdeki (Özdamar, 2017, s. 183; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003, s. 52; Yıldırım ve Naktiyok, 2017, s. 297) referans aralıklarını karşılamaktadır. Diğer bir ifadeyle ÖMYTÖ'nin yapı geçerliği doğrulanmıştır.

Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliğinin sınanması için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayı hesaplanmış ve .93 olduğu görülmüştür. Diğer taraftan iki yarı test tekniği de kullanılmış ve ölçeğin birinci kısmı .90 ve ikinci kısmı .88 olarak ölçülmüştür. Ulaşılan veriler ölçeğin yüksek derecede güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

Nitel Veri Toplama Aracı

BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesinde yürütülen görüşme sırasında araştırmacının bir plan dâhilinde ve gerektiğinde esnek davranabilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Form hazırlanırken öncelikle alanyazın değerlendirilmiştir. Daha sonra BESÖ Bölümü'nde doçentliği ve doktora bulunan üç öğretim üyesi ile Eğitim Programları ve Öğretim alanında doktora bulunan bir öğretim elemanına ve bunun yanında on yıllık kıdeme sahip bir Türk Dili Uzmanı'nın görüşlerine başvurulmuştur. Ardından on öğrenci ile ön uygulama yapılarak görüşme formunun son kontrolleri yapılmıştır. Görüşme formunda üç soru ve üç de sondaj soru yer almaktadır. Görüşme formu ile elde edilen veriler değerlendirilirken iki öğretim elemanı birlikte hareket etmiş ve her bir görüş birlikte değerlendirilmiştir. Görüşmelerde ses kayıtları alınmış ve saklanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesinden önce ilgili kurumdan gerekli izinler alınmış ve daha sonra Kafkas Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurul Başkanlığı'nın 07.12.2021 tarih ve 25'e 37 sayılı kararına göre etik kurul izin belgesi alınmıştır.

Nicel Veri Analizi

ÖMYTÖ ile ulaşılan verilerin çözümlenmesinde istatistik paket programları kullanılmıştır. Nicel verilere hangi analizlerin yapılacağına karar vermeden önce verilerin varyans homojenliği ve normalliği kontrol edilmiş ve ulaşılan normallik test değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. ÖMYTÖ Normallik Test Değerleri

Ölçek	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk			Çarpıklık	Basıklık
	İstatistik	Sd	p	İstatistik	Sd	p		
ÖMYTÖ	,136	325	,000	,902	325	,000	-1.993	.929

Tablo 4'teki normallik test değerleri verilerin normal dağılmadığı gösterse de dağılım hakkında daha geçerli bir karar verebilmek için çarpıklık-basıklık değerleri ile q-q plot, boxplot ve histogram grafikleri de incelenmiş ve nihai aşamada verilerin normal dağılmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanında araştırma verilerine ait Levene test değerleri de analiz edilmiş ve varyans homojenliğinin sağlanmadığı ($p < .05$) tespit edilmiştir. Bu sebeple araştırma verilerine uygulanacak nicel analizlerde nonparametrik tekniklerden yararlanılması uygun görülmüş ve BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının cinsiyet ve öğretmenlik eğitimini alma biçimi arasındaki farklılıkların incelenmesinde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılıkların incelenmesinde Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır. Veri analizinde anlamlılık düzeyi ($p = .05$) olarak belirlenmiştir. Ancak Kruskal Wallis testi ile elde edilen farklılıkların hangi çiftler arasında olduğunu belirlemesi ve tip 1 hataların kontrol altına alınabilmesi (Can, 2018, s. 161) için ($p = .05$) değerine Bonferroni düzenlemesi [$p = .05$ çiftler arasında yapılan Mann-Whitney U testi sayısına bölünür: Örneğin; sınıf değişkeninde dört alt (1. Sınıf, 2. Sınıf, 3. Sınıf, 4. Sınıf) grup olmasından dolayı yapılacak test sayısı=6'dır (1-2, 1-3, 1-4, 2-3, 2-4, 3-4). Dolayısıyla $p = .05/6 = .0083$ 'dir. Diğer bir ifadeyle sınıf değişkeninde yeni p değeri=.0083'tür.] yapılması uygun görülmüştür.

Nitel Veri Analizi

Elde edilen nitel verilere betimsel analiz uygulanmıştır. Betimsel analiz yapılırken ilgili temalar belirlenmiş, frekanslar ile tablolaştırılarak sunulmuş ve doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla ulaşılan verilerin çözümlenmesinde Öğretmen (Öğr.) Adayları (Ad.) ÖğrAd₁, ÖğrAd₂, ÖğrAd₃,..... ÖğrAd₁₂ olarak kodlanmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırma soruları sırasıyla çözümlenmiştir. Araştırma sorularından ilk üçü nicel dördüncüsü ise nitel veriler ile çözümlenmiştir.

Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma sorusunun "BESÖ Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları Ne Düzeydedir?" çözümlenebilmesi için ÖMYTÖ ile elde edilen veriler incelenmiş ortalamalar, standart sapmalar ve bu değerlerin ifade ettiği karşılıklar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. ÖMYTÖ Ait Değerler

Ölçek	n	$\bar{X}$	ss	Değeri
ÖMYTÖ	325	3,80	,98	Olumlu (Yüksek)

Öğretmen adaylarının ÖMYTÖ'ne ait ortalaması ($\bar{X} = 3,80$, $ss = ,98$) olarak "olumlu - yüksek değer" olarak belirlenmiştir. Bu değer BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Birinci Alt Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Birinci alt araştırma sorusunun “1. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları cinsiyet ve öğretmenlik eğitimini alma biçimi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?” çözümlenebilmesi için ÖMYTÖ ile elde edilen verilere nonparametrik tekniklerden olan Mann Whitney U testi uygulanmış ve test sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetleri ve Öğretmenlik Eğitimi Alma Biçimleri İle Öğretmenliğe İlişkin Tutum Düzeylerine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Toplam	U	z	p
ÖMYTÖ	Kadın	152	165,73	25190,50	12733,500	-,491	,624
	Erkek	173	160,60	27784,50			
ÖMYTÖ	Ped. For. Öğrencisi	177	160,66	28437,00	12684,000	-,491	,623
	Öğretmenlik Öğr.	148	165,80	24538,00			

Öğretmen adaylarının cinsiyetleri ve öğretmenlik eğitimini alma biçimleri ile ÖMYTÖ’ne verdikleri cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır [(UÖMYTÖ-Cinsiyet=12733.500, z=-.491, p=.624); (UÖMYTÖ-t Öğretmenlik Eğitimi Alma Biçimi=12684.500, z=-.491, p=.623)]. Diğer bir ifadeyle BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının cinsiyet ve öğretmenlik eğitimini alma biçimi değişkenine göre manidar düzeyde farklılaşmadığı belirtilebilir.

İkinci Alt Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

İkinci alt araştırma sorusunun “2. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?” çözümlenebilmesi için ÖMYTÖ ile elde edilen verilere nonparametrik tekniklerden olan Kruskal Wallis testi uygulanmış ve test sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Bölüm Seçme Nedenleri, Not Ortalamaları, Sınıfları, Aylık Ortalama Gelirleri ve Anne-Baba Eğitim Durumları İle Öğretmenliğe İlişkin Tutum Düzeylerine Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Sıra Ort.	S.d.	X ²	p	Fark	
Bölüm Seçme Nedeni	Mecburiyet (1)	49	123,22	2	13,279	,001	3>1, 3>2
	Aile İsteği(2)	40	136,60				
	İsteyerek(3)	236	174,04				
Not Ortalama	2,00 ve altı(1)	59	132,57	4	14,670	,005	2>1, 3>1, 4>1, 2>5, 3>5, 4>5
	2,01 – 2,50(2)	66	169,27				
	2,51 – 3,00(3)	90	169,84				
	3,01 – 3,50(4)	79	184,89				
	3,51 – 4,00(5)	31	131,90				
Kaçıncı sınıfsınız	1. Sınıf(1)	103	151,17	3	2,877	,041	4>1
	2. sınıf(2)	70	169,76				
	3. sınıf(3)	75	162,65				
	4. sınıf(4)	77	183,02				
Aylık Ortalama Gelir	500 TL ve altı(1)	123	168,27	5	1,267	,938	---
	501- 1000 TL(2)	88	157,36				
	1001 – 1500 TL(3)	33	167,26				
	1501 – 2000 TL(4)	34	155,38				
	2001 – 2500 TL(5)	22	169,84				
	2501 TL ve üstü(6)	25	155,66				
Anne Eğitim Durumu	İlkokul(1)	181	170,44	3	6,097	,447	---
	Ortaokul(2)	58	135,82				
	Lise(3)	53	166,98				
	Üniversite(4)	33	163,55				
Baba Eğitim Durumu	İlkokul(1)	136	158,56	3	1,402	,705	---
	Ortaokul(2)	79	173,19				
	Lise(3)	79	163,42				
	Üniversite(4)	37	156,73				

Tablo 7’de öğretmen adaylarının bölüm seçme nedenleri ile öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğu tespit edilmiştir (X²(2)ÖMYTÖ=13.279, p<.05). Gruplar arasındaki farkın tespit edilebilmesi için çiftler arasında yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre; öğrenim gördüğü bölümü isteyerek seçen öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri (Sıra Ort.=174.04) ile öğrenim gördüğü bölümü mecburiyetten (Sıra Ort.=123.22) ve aile isteğiyle (Sıra

Ort.=136.60) seçen öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında isteyerek seçen öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bunun yanında öğretmen adaylarının not ortalamaları ile öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında da anlamlı düzeyde bir fark olduğu tespit edilmiştir ($X^2(4)ÖMYTÖ=14.670$, $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunun tespit edilebilmesi için çiftler arasında Mann Whitney U Testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda not ortalaması 2.01-2.50 (Sıra Ort.= 169.27), 2.51-3.00 (Sıra Ort.=169.84) ve 3.01-3.50 (Sıra Ort.=184.89) olan öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri ile 3,51-4,00 (Sıra Ort.=131.90) ve 2.00 ve altı (Sıra Ort.=132.57) ortalamaya sahip öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında ortalaması 2.01-2.50, 2.51-3.00 ve 3.01-3.50 olan öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf değişkeni açısından öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri incelendiğinde de anlamlı düzeyde farka rastlanmıştır ($X^2(3)ÖMYTÖ=2.877$, $p<.05$). Grup çiftleri arasında yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları değerlendirildiğinde; 4. Sınıfta (Sıra Ort.=183.02) öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri ile 1. Sınıfta (Sıra Ort.=151.17) öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında 4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak bir fark vardır.

Ancak öğretmen adaylarının sahip oldukları aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumları değişkenleri ile öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir farklılık belirlenmemiştir [$(X^2(5)Aylık Ortalama Gelir=1.267$, $p>.05$); ($X^2(5)Anne Eğitim Durumu=6.097$, $p>.05$); ($X^2(5)Baba Eğitim Durumu=1.402$, $p>.05$)].

Üçüncü Alt Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Üçüncü alt araştırma sorusunun “3. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin görüşleri nelerdir?” çözümlenebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu ile ulaşılan verilere betimsel analiz uygulanmıştır. Ulaşılan kodlar ile frekans değerleri tablolaştırılarak açıklanmıştır. Bu aşamada sıklıkla doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Birinci görüşme sorusu olan “Öğretmenliğe ilişkin tutumunuzu hakkındaki görüşleriniz nelerdir?”e verilen öğretmen adaylarının cevapları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Birinci Görüşme Sorusuna İlişkin Bulgular

Kod	Katılımcı	Frekans
Hayallerinin mesleğidir ve gençlere yeni bir şeyler öğretebilme fırsatını kendilerine sunan bir meslektir.	ÖğrAd ₁ , ÖğrAd ₂ , ÖğrAd ₃ , ÖğrAd ₄ , ÖğrAd ₇ , ÖğrAd ₈ , ÖğrAd ₉ , ÖğrAd ₁₀ , ÖğrAd ₁₁ , ÖğrAd ₁₂	10
Kutsal, Devlet güvencesi ve esnek çalışma saatleri olan bir meslektir.	ÖğrAd ₅ , ÖğrAd ₆	2

Öğretmen adaylarının birinci görüşme sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin doğrudan alıntı örnekleri şunlardır:

“Öğretmenlik istediğim bir meslek. Bu yolda çok fedakarlık yaptım ve bu şekilde de devam edeceğim. ÖğrAd₁”

“Benim için öğretmenlik dünyanın en kutsal mesleğidir. Bence herkes öğretmen olamaz ve olmamalı da. Bu bir gönül işidir. Vicdan gerektirir. Aynı zamanda bütün öğrencileri eşit tutmak ve tutarlı davranmak önemlidir. ÖğrAd₅”

“Öğretmenlik devlet güvencesinde olan bir meslektir. Mesai kavramı ve iş yükü çok olmayan sigortası ve emekliliği olan bir iştir. Bu sebeple öğretmenlik mesleğine bakışım olumludur. ÖğrAd₆”

“Bu mesleği çok seviyorum. Küçük yaşlardan beri hayalim olan bir meslektir. ÖğrAd₇”

“Ben sahip olduğum bilgileri paylaşmaktan mutluluk duyarım. Dolayısıyla öğretmenlik mesleği kendimi ifade edebileceğim bir meslek dalıdır. ÖğrAd₉”

Tablo 8’de ve doğrudan alıntılarda öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (ÖğrAd₁, ÖğrAd₂, ÖğrAd₃, ÖğrAd₄, ÖğrAd₇, ÖğrAd₈, ÖğrAd₉, ÖğrAd₁₀, ÖğrAd₁₁, ÖğrAd₁₂) öğretmenlik mesleğinin hayallerindeki, saygı duydukları bir meslek olduğu ve bu mesleği gençlere yeni bir şeyler öğretebilme fırsatını kendilerine sunduğu için sevdiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanında öğretmen adaylarının bir kısmı (ÖğrAd₅, ÖğrAd₆) öğretmenlik mesleğinin kutsal olduğunu ve devlet güvencesinde (sigortası olan ve iş yükü fazla olmayan) esnek çalışma saatleri olan bir meslek olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları tarafından birinci görüşme sorusunun ilk sondaj sorusuna “Öğretmenliğe ilişkin yeterli düzeyde bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” verilen yanıtlar Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9. Birinci Görüşme Sorusunun İlk Sondaj Sorusuna İlişkin Bulgular

Kod	Katılımcı	Frekans
COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitimle yeteri kadar mesleki bilgi-beceri kazanılmadığı ifade edilmiştir.	ÖğrAd ₁ , ÖğrAd ₄ , ÖğrAd ₅ , ÖğrAd ₆ , ÖğrAd ₇ , ÖğrAd ₈ , ÖğrAd ₉ , ÖğrAd ₁₀ , ÖğrAd ₁₁ , ÖğrAd ₁₂	10
Yeteri düzeyde bilgi birikimine sahip olduklarını ifade etmişlerdir.	ÖğrAd ₂ , ÖğrAd ₃	2

Birinci görüşme sorusunun ilk sondaj sorusundan yapılan doğrudan alıntılar şu şekilde sıralanabilir:

“Evet, öğretmenlik mesleği ile alakalı yeterli düzeyde bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum. ÖğrAd₂”

“Evet, bu mesleğe yönelik yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum. ÖğrAd₃”

“Öğretmenlik mesleğinde yeterli düzeyde bilgiye sahip olduğumu düşünmüyorum. Çünkü pandemi başladı bu nedenle pek kendimi geliştiremedim daha yeni yeni bir şeyler yapmaya çalışıyorum gelişmek adına. ÖğrAd₅”

“Hayır, kesinlikle düşünmüyorum. Pandemi dolayısıyla istenilen düzeyde bir öğretmenlik mesleği eğitimi alamadık. ÖğrAd₆”

“Hayır. Henüz yeteri kadar mesleki bilgiye sahip değilim. ÖğrAd₇”

“Şu anda aldığım eğitimler göz önüne alındığında bu konuda yetersiz olduğumu düşünüyorum. Ancak daha fazla uygulamalı dersler görerek veya eğitim bilimleri alanında ek dersler alarak bu konuda daha yetkin olabilirim. ÖğrAd₉”

“Hayır, ancak meslek hakkında gerekli olan bilgileri öğrenmek için çabalıyorum. ÖğrAd₁₁”

Tablo 9’da ve doğrudan alıntılarda gösterildiği gibi 10 öğretmen adayı (ÖğrAd₁, ÖğrAd₄, ÖğrAd₅, ÖğrAd₆, ÖğrAd₇, ÖğrAd₈, ÖğrAd₉, ÖğrAd₁₀, ÖğrAd₁₁, ÖğrAd₁₂) öğretmenlik mesleğine yönelik yeteri kadar bilgiye sahip olmadığını ve özellikle COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitimle yeteri kadar mesleki bilgi-beceri kazanamadıklarını ve bu sebeple eksiklikleri olduklarını ifade etmiştir. Bunun yanında iki öğretmen adayı (ÖğrAd₂, ÖğrAd₃) ise öğretmenlik mesleğine yönelik yeteri düzeyde bilgi birikimine sahip olduklarını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının birinci görüşme sorusuna ait ikinci sondaj soruya ait cevapları “Öğretmenliği seviyor musunuz? Neden?” verilen yanıtlar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Birinci Görüşme Sorusunun İkinci Sondaj Sorusuna İlişkin Bulgular

Kod	Katılımcı	Frekans
Öğretmenlik mesleği katılımcıların hayallerindeki bir meslektir ve gençlerle vakit geçirme fırsatı sunar.	ÖğrAd ₁ , ÖğrAd ₃ , ÖğrAd ₅ , ÖğrAd ₆ , ÖğrAd ₁₀	5
Öğretmenlik mesleği kutsal bir meslektir.	ÖğrAd ₂ , ÖğrAd ₄ , ÖğrAd ₇ , ÖğrAd ₉ , ÖğrAd ₁₁	5
Öğretmenlik mesleği tatmin edici bir gelir sunan, boş zamanı fazla olan, eğlenceli ve devlet garantili bir meslektir.	ÖğrAd ₈ , ÖğrAd ₁₂	2

Birinci görüşme sorusunun ikinci sondaj sorusundan yapılan doğrudan alıntılar:

“Öğretmenlik mesleğini çok seviyorum. Çünkü öğrencilerin yeni şeyler öğretmeyi çok isterim. ÖğrAd₁”

“Evet, öğretmenlik mesleği benim için her zaman birinci sırada olmuştur. Bu sebepten dolayı öğretmenlik mesleğini çok seviyorum. ÖğrAd₂”

“Evet seviyorum. Ben öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğunu düşünüyorum. ÖğrAd₈”

“Seviyorum. Çünkü hayalimdeki ve idealimdeki meslek. Öğretmenlik kolay bir meslek boş zamanı fazla olan, çalışma ortamı dinamik ve eğlenceli bir meslektir. Maddi olarak diğer mesleklere oranla tatmin edici olduğunu da düşünüyorum. Ayrıca garanti bir iş olması (İşveren devlettir) ve saygınlığı da olması sevmeme etki eden unsurların başında gelmektedir. ÖğrAd₉”

“Evet seviyorum. Hep hayalimdeki bir meslekti. ÖğrAd₁₁”

Tablo 10 ve doğrudan alıntılar değerlendirildiğinde; öğretmen adaylarının tamamının öğretmenlik mesleğini sevdiği anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğini sevme nedenleri sorulduğunda ise, öğretmenlik mesleğinin hayallerindeki bir meslek olduğu, gençlerle vakit geçirmek ve onlara yeni bir şeyler öğretebilme-öğrenebilme fırsatı sunan bir meslek olduğu (ÖğrAd₁, ÖğrAd₃, ÖğrAd₅, ÖğrAd₆, ÖğrAd₁₀), öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğu (ÖğrAd₈) ve bazı öğrencilerin ise hayalindeki meslek olduğu (ÖğrAd₂, ÖğrAd₄, ÖğrAd₇, ÖğrAd₉, ÖğrAd₁₁) yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmıştır. Bunun yanında bazı öğretmen adayları (ÖğrAd₈, ÖğrAd₁₂) ise öğretmenlik mesleğini tatmin edici bir gelir sunduğu, boş zamanı fazla olan, eğlenceli ve devlet garantili saygın bir meslek olduğu için sevdiklerini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının birinci görüşme sorusuna ait üçüncü sondaj soruya ait cevapları “Öğretmenlik mesleğini yapmayı düşünüyor musunuz? Neden?” verilen yanıtlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Birinci Görüşme Sorusunun Üçüncü Sondaj Sorusuna İlişkin Bulgular

Kod	Katılımcı	Frekans
Öğretmenlik mesleğini toplum için iyi bireyler yetiştirmek için yapacaktır.	ÖğrAd ₁ , ÖğrAd ₂ , ÖğrAd ₃ , ÖğrAd ₄ , ÖğrAd ₅ , ÖğrAd ₇ , ÖğrAd ₈ , ÖğrAd ₁₀ , ÖğrAd ₁₁ , ÖğrAd ₁₂	10
Öğretmenlik mesleğini statü ve saygınlık gibi manevi değerleri olduğu için ve sabit maaş gibi ekonomik gelirleri sunduğu için yapacaktır.	ÖğrAd ₉	1
Öğretmenlik mesleğini sektörde aktif bir iş bulamazsa yapacaktır.	ÖğrAd ₆	1

Birinci görüşme sorusunun üçüncü sondaj sorusundan yapılan doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“Eğer antrenörlük alanında ilerleyemezsem tabii ki düşünüyorum. ÖğrAd₆”

“Evet düşünüyorum. Gelecekteki öğrencilerime bu mesleği sevdirebilmek için yapmayı düşünüyorum. ÖğrAd₇”

“Evet düşünüyorum. Çünkü aldığım öğretmenlik eğitiminin eksik olduğunu düşündüğüm taraflarını da gidererek bu mesleği icra etmek istiyorum. Elbette öğretmenlik mesleğinin hem maddi hem de manevi getirisinden yararlanmak istiyorum. ÖğrAd₉”

“Evet düşünüyorum. Çok istediğim yıllardan hayalini kurduğum bir meslek ve de kendimi de bu meslek ile geliştirebileceğimi düşünüyorum. ÖğrAd₁₀”

“Düşünüyorum. Çünkü karşımdaki insana kendi bilgilerimi aktarmak beni mutlu ediyor. ÖğrAd₁₁”

“Evet düşünüyorum. Çünkü, toplum için iyi bir nitelik sahibi bireyler kazandırmak istiyorum. ÖğrAd₁₂”

Tablo 11 ve doğrudan alıntılar değerlendirildiğinde; görüşmeye katılan tüm öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini yapmayı istedikleri anlaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğini neden yapmak istedikleri sorulduğunda ise öğretmen adayları (ÖğrAd₁, ÖğrAd₂, ÖğrAd₃, ÖğrAd₄, ÖğrAd₅, ÖğrAd₇, ÖğrAd₈, ÖğrAd₁₀, ÖğrAd₁₁, ÖğrAd₁₂) toplum için iyi bireyler yetiştirmek istediklerini bildirmişlerdir. Öte yandan öğretmen adayları (ÖğrAd₉) öğretmenlik mesleğinin statü ve saygınlık gibi manevi değerleri olduğu için ve sabit maaş gibi ekonomik gelirleri sunduğu için de yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında bazı öğretmen adayları (ÖğrAd₆) ise öğretmenlik mesleğini sektörde aktif bir iş bulamazsa yapacağını ifade etmiştir.

İkinci görüşme sorusu olan “Öğretmen olabilmek için sınavlara hazırlık çalışmaları yapıyor musunuz?”e verilen öğretmen adaylarının yanıtları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. İkinci Görüşme Sorusuna İlişkin Bulgular

Kod	Katılımcı	Frekans
Mesleki yeterlik sınavlarına hazırlık çalışmaları yapıyor.	ÖğrAd ₁ , ÖğrAd ₅ , ÖğrAd ₉	3
Mesleki yeterlik sınavlarına hazırlık çalışması yapmıyor.	ÖğrAd ₂ , ÖğrAd ₃ , ÖğrAd ₄ , ÖğrAd ₆ , ÖğrAd ₇ , ÖğrAd ₈ , ÖğrAd ₁₀ , ÖğrAd ₁₁ , ÖğrAd ₁₂	9

İkinci görüşme sorusuna ait doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“Evet KPSS’ye hazırlanıyorum. ÖğrAd₁”

“Hayır, şuan öyle bir hazırlık içersinde değilim. ÖğrAd₃”

“Evet, çalışmaya başladım. ÖğrAd₅”

“Sınavlara hazırlık çalışması henüz yapmıyorum. Ama gelecekte yapmayı planlıyorum. ÖğrAd7”

“Evet, KPSS’ye hazırlanıyorum. Bu işi ciddiye alıyorum. ÖğrAd6”

“Hayır, sınavlara hazırlanmıyorum. ÖğrAd10”

“Hayır, yapmıyorum çalışmaya başlayacağım. ÖğrAd12”

Tablo 12 ve doğrudan alıntılar değerlendirildiğinde; öğretmen adaylarının sadece dörtte birinin (ÖğrAd1, ÖğrAd5, ÖğrAd9) sınavlara hazırlık çalışması yaptığı, dörtte üçünün (ÖğrAd2, ÖğrAd3, ÖğrAd4, ÖğrAd6, ÖğrAd7, ÖğrAd8, ÖğrAd10, ÖğrAd11, ÖğrAd12) ise henüz bir çalışma yapmadığı belirlenmiştir.

Görüşme formunun son sorusu olan “Sizce öğretmenliğin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?”e ait öğretmen adaylarının cevapları Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13. Üçüncü Görüşme Sorusuna İlişkin Bulgular

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans
Öğretmenlik Mesleğinin Olumlu Yönleri	Gençlerin yaşamına katkıda bulunabilir.	ÖğrAd1, ÖğrAd2, ÖğrAd3, ÖğrAd4, ÖğrAd12	5
	Farklı karakterlerle iç içe olabilmek imkânı sunar.	ÖğrAd5, ÖğrAd6, ÖğrAd7	3
	Yeteri miktarda bir geliri olan, devlet garantili bir iştir.	ÖğrAd8, ÖğrAd7	2
	Esnek çalışma saatleri olan bir iştir.	ÖğrAd9	1
	Öğretirken öğrenebilmek fırsatı sunan ve toplum tarafından sevgi- saygı gösterilen bir meslektir.	ÖğrAd10, ÖğrAd11	2
Öğretmenlik Mesleğinin Olumsuz Yönleri	Meslek layıkıyla yapılamamaktadır.	ÖğrAd1, ÖğrAd4, ÖğrAd9	3
	Ücreti yetersizdir.	ÖğrAd4, ÖğrAd5, ÖğrAd6, ÖğrAd9, ÖğrAd11, ÖğrAd12	6
	İlk atama zordur.	ÖğrAd7	1
	Zorunlu görev ve tayin hakkında kısıtlar vardır.	ÖğrAd7, ÖğrAd8, ÖğrAd9	3
	İlk atamada memleketten uzağa atanabilmek olasılığı yüksektir.	ÖğrAd9	1
	Gün geçtikçe statüsü zarar görmektedir.	ÖğrAd3, ÖğrAd5, ÖğrAd11	3

Üçüncü görüşme sorusuna ait doğrudan alıntılar:

“Olumlu yönleri çocuklara yeni şeyler öğretmek onların hayatlarını dokunmak, bilgiyi paylaşmak bunlar iyi yönleridir. Olumsuz yönleri mesleğini layıkıyla yapamamak. Örneğin; beden eğitimi dersinde matematik işlemek gibi. ÖğrAd1”

“Öğretmenlik mesleğinin olumsuz yönleri: ücretinin yetersiz olması, atamada tayinin zor olması ve zorunlu görevlerinin olması. İlk atanmanın zor olmasıdır. Olumlu yönleri ise; farklı kişilerle sürekli iç içe olmak, devlet garantili bir mesleğin olması, statü olarak saygın olması olarak sıralayabilirim. ÖğrAd7”

“Öğretmenlik mesleğinin olumlu yönleri: mesleğin saygın olması, mesleğin çalışma koşullarının daha esnek ve kişinin kendisine zaman ayırabileceği nitelikte olması, bireysel olarak kendimi geliştirebileceğim bir meslek olması, maddi koşullarının tatmin edici olması, çalışma saatlerinin düzenli olması olarak sıralayabilirim. Olumsuz yönleri ise; şu an okuduğum bölümün (Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği) baki ettiği değeri görememesi, atama sırasında memleketimden uzağa atanabilmek durumu ve atandıktan sonraki yer değişikliğinin zor olması, öğretmenlik maaşının düniümüz koşullarında zaman zaman yetersiz kalabilmesi şeklindedir. ÖğrAd9”

“Daha fazla kişi ile iletişim kurmak, bildiklerimi aktarabilmek, öğretirken öğrenebilmek bence öğretmenlik mesleğinin olumlu yönleridir. Ben bu mesleğin kayda değer bir olumsuzluğu olmadığını düşünmüyorum. ÖğrAd10”

“Olumlu yönleri; mesleğin saygın olması, bir şeyler öğretirken yeni şeyler öğrenebilmek fırsatı sunmasıdır. Olumsuz yönleri: ekonomik açıdan tatmin edici bir geliri olmaması, toplumda önemsenmeyen saygınlığı giderek azalan bir meslek olmasıdır. ÖğrAd11”

“Olumlu yönleri; saygın bir meslek olduğunu düşünüyorum çünkü insan yetiştirilen bir meslek, köy okullarında maddi yönden sıkıntı içerisinde olan öğrencilere dokunabilmek imkânı sunması. Olumsuz yönleri ise, maddi yönden doyurucu olmaması, ücretler daha yüksek olabilir. ÖğrAd12”

Tablo 13 ve doğrudan alıntılar değerlendirildiğinde; öğretmenliğin olumlu yönlerinin gençlerin yaşamına katkıda bulunabilmesi (ÖğrAd1, ÖğrAd2, ÖğrAd3, ÖğrAd4, ÖğrAd12), farklı karakterlerle iç içe olabilmek imkânı (ÖğrAd5, ÖğrAd6, ÖğrAd7), yeteri miktarda bir gelir, devlet garantili bir iş olması (ÖğrAd8, ÖğrAd7), esnek çalışma saatleri (ÖğrAd9), öğretirken öğrenebilmek ile toplum tarafından sevgi

ve saygı gösterilmesi (ÖğrAd₁₀, ÖğrAd₁₁) olduğu görülmüştür. Bunun yanında öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik olumsuz düşünceleri ise; mesleğin layıkıyla yapılamaması (ÖğrAd₁, ÖğrAd₄, ÖğrAd₉), ücretinin yetersiz olması (ÖğrAd₄, ÖğrAd₅, ÖğrAd₆, ÖğrAd₉, ÖğrAd₁₁, ÖğrAd₁₂), ilk atamanın zor olması (ÖğrAd₇), zorunlu görev ve tayin hakkındaki kısıtlar (ÖğrAd₇, ÖğrAd₈, ÖğrAd₉), ilk atamada memleketten uzağa atanabilme (ÖğrAd₉), gün geçtikçe statüsünün zarar görmesi (ÖğrAd₃, ÖğrAd₅, ÖğrAd₁₁) olarak sıralanırken bazı öğretmen adayları (ÖğrAd₂, ÖğrAd₁₀) ise öğretmenliğin olumsuz bir tarafı olmadığını ifade etmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların çeşitli değişkenlere (cinsiyet, öğretmenlik eğitimini alma biçimi, bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu) göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla yürütülen karma desenli bu çalışmada nicel araştırma grubu (n=325) ve nitel araştırma grubu (n=12) olmak üzere iki çalışma grubundan nicel ve nitel verilere ulaşılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen sonuçların araştırma soruları kapsamında açıklanması uygun görülmüştür.

Araştırma sorusu olan “*Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları Ne Düzeydedir?*”in cevaplandırılabilmesi için elde edilen nicel veriler analiz edilmiş ve nihai olarak öğretmen adaylarının ÖMYTÖ’ne ait ortalaması ($\bar{x}=3,80$, $ss=,98$) olarak “olumlu - yüksek değer” olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları olumlu yönde ve yüksek düzeydedir. Yerli ve yabancı alanyazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşan farklı çalışmalar olduğu görülebilir. Dhara, Barik, Das ve Banerjee tarafından 2021, Senthilkumaran ve Muthaiah tarafından 2017 ve Ömür ve Nartgün tarafından 2013 yıllarında yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları incelenmiş ve araştırmalar sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının yüksek düzey olduğu tespit edilmiştir. İlgili alanyazında bu çalışmada ulaşılandan farklı sonuçların olduğu da görülmüştür. Bhargava ve Pathy tarafından 2014 ve Duran tarafından 2009 yıllarında yapılan çalışmalara göre öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeylerinin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Kinyota ve Kavenuke tarafından 2019 ile Odike ve Nnaekwe tarafından 2018 yıllarında yapılan çalışmalarda öğretmenlerin mesleklerine yönelik negatif bir tutum içerisinde oldukları anlaşılmıştır.

Birinci araştırma alt sorusu olan “*1. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları cinsiyet ve öğretmenlik eğitimini alma biçimi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?*” çözümlenebilmesi için yapılan analizlerde öğretmen adaylarının cinsiyetleri ve öğretmenlik eğitimini alma biçimleri ile ÖMYTÖ’ne verdikleri cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Başka bir ifadeyle BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının cinsiyet ve öğretmenlik eğitimini alma biçimi değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde bu çalışmada ulaşılandan farklı sonuçlara da varıldığı görülebilir. Kuyumcu ve Kaya tarafından 2020, Çakmak tarafından 2015, Bhargava ve Pathy tarafından 2014, Duran tarafından 2009 ile Üstüner, Demirtaş ve Cömert tarafından 2009 yıllarında yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ömür ve Nartgün tarafından 2013 yılında yapılan çalışmada öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin öğretmenlik eğitimi alma durumlarına (pedagojik formasyon ile-lisans eğitimine ek sertifika programları ya da öğretmenlik bölümü) göre farklılaştığı da tespit edilmiştir.

İkinci araştırma alt sorusu olan “*2. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?*”a cevap verilebilmesi için yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının bölüm seçme nedenleri ile öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyi arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüş ve öğrenim gördüğü bölümü isteyerek seçen öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri ile öğrenim gördüğü bölümü mecburiyetten ve aile isteğiyle seçen öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında isteyerek seçen öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan öğretmen adaylarının not ortalamaları ile öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında da anlamlı düzeyde bir fark olduğu tespit edilmiş ve sonuç olarak not ortalaması 2.01-2.50, 2.51-3.00 ve 3.01-3.50 olan öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri ile 3,51-4,00 ve 2.00 ve altı ortalamaya sahip öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında ortalaması 2.01-2.50, 2.51-3.00 ve 3.01-3.50 olan öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Diğer taraftan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf değişkeni açısından

öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri incelendiğinde de anlamlı düzeyde farka rastlanmış ve 4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri ile 1. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında 4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak bir fark tespit edilmiştir. Araştırmanın ikinci alt sorusuna ait bu sonuçlara ek olarak öğretmen adaylarının sahip oldukları aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumları değişkenleri ile öğretmenliğe ilişkin tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir farklılık olmadığı anlaşılmıştır. Yerli ve yabancı alanyazın incelendiğinde bu çalışmada ulaşılan benzer sonuçları ortaya koyan farklı çalışmalar olduğu görülebilir. Üstüner, Demirtaş ve Cömert tarafından 2009 yılında yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenliği isteyerek seçme durumlarına ve bölümlerine göre farklılıklar tespit edilmiştir. Kuyumcu ve Kaya tarafından 2020 ile Bhargava ve Pathy tarafından 2014 yıllarında yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının sahip oldukları mesleki tutum düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşabildiği sonucuna varılmıştır. Bhargava ve Pathy tarafından 2014 ile Üstüner, Demirtaş ve Cömert tarafından 2009 yıllarında yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum düzeylerinin gelirlerine göre farklılaşabildiği tespit edilmiştir. Duran tarafından 2009 yılında yapılan çalışmaya göre öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin anne-baba eğitim durumu açısından farklılaştığı; Çakmak tarafından 2015 yılında yapılan çalışmada ise öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin anne-baba eğitim durumu açısından farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Üçüncü araştırma alt sorusu olan “3. BESÖ adaylarının öğretmenliğe ilişkin görüşleri nelerdir?”in cevaplanabilmesi için elde edilen nitel verilere betimsel analiz uygulanmış ve sonuç olarak beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının önemli bir kısmının öğretmenlik mesleğini saygı duyulan bir meslek olduğu, devlet garantisinde, esnek çalışma saatlerine sahip, yoğun iş temposu olmayan bir meslek olduğu, gençlerle vakit geçirme fırsatı bulabildikleri ve gençlere yeni bir şeyler öğretebilme imkânı sunduğu, eğlenceli ve tatmin edici bir gelire sahip olduğu için olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür. Bunun yanında görüşmeye katılan BESÖ adaylarının tamamının öğretmenliği sevdiği ve ileride bu mesleği yapmak istedikleri tespit edilse de görüşmeye katılan öğretmen adaylarının tamamına yakınının meslek hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise görüşmeye katılan BESÖ adaylarının dörtte üçünün öğretmen olabilmek için başarılı olunması gereken sınavlara hazırlık çalışmalarını yapmadıklarıdır.

Çalışma sonucunda ulaşılan nitel verilerin nicel verileri desteklediği görülmüştür. BESÖ adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik yüksek bir tutuma sahip oldukları öğretmen adayları ile yürütülen görüşmelerde de tespit edilmiştir. Bunun yanında BESÖ adaylarının mesleki tutumlarının nasıl desteklenebileceği ve tutumlarında öne çıkan olumlu-olumsuz yönlerin neler olduğu da anlaşılmıştır. Bu kapsamda BESÖ adaylarına göre öğretmenliğe ilişkin sahip oldukları olumlu-olumsuz tutumları da sorulmuştur. Bu sebeple öğretmen adaylarıyla yürütülen görüşmelerde ulaşılan öğretmenlik mesleğinin olumlu yönlerinin; gençlerin yaşamına katkıda bulunabilmesi, farklı karakterlerle iç içe olabilmesi, yeteri miktarda bir gelir sunması, devlet garantili bir iş olması, esnek çalışma saatlerine sahip olması, öğretirken öğrenebilme fırsatı bulunması, toplum tarafından sevgi ve saygı gösterilmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğinin olumsuz yönlerinin ise mesleğin layıkıyla yapılamaması, ücretinin yetersiz olması, ilk atamanın zor olması, zorunlu görev ve tayin hakkındaki kısıtlar bulunması, ilk atamada memleketten uzağa atanabilmesi, gün geçtikçe statüsünün zarar görmesi olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmada ulaşılan sonuçlarla ilişkili olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara katkıda bulunabilmek için öneriler sunulmuştur. Bu öneriler;

- Öğrenim gördüğü bölümü isteyerek seçen öğretmen adaylarının öğretmenliğe ait tutumları, öğrenim gördüğü bölümü zorunluluklar ve aile baskısı gibi sebeplerle seçen öğretmen adaylarından oldukça yüksektir. Bu nedenle benzer şekillerde öğretmenlik mesleğine yönelik düşük tutum düzeyine sahip öğrencilerin mesleki motivasyonlarının desteklenebileceği uygulamalar yürütülmesi önerilebilir.
- 4. sınıfta bulunan öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının diğer sınıflardakilerden yüksek olduğu görülmüştür. Buradan hareketle 1. 2. ve 3. sınıflarda bulunan öğretmen adaylarının da tutum düzeylerinin yükseltilmesi için seminer, kariyer günü ve konferans gibi etkinlikler düzenlenmesi önerilebilir.
- Yapılan analizlerde öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının not ortalamasına göre (3,51-4,00 ile 2,00 ve altı ortalamaya sahip öğretmen adaylarının aleyhine) farklılaştığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle çok yüksek ve çok düşük ortalamaya sahip öğretmen adaylarının

öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları düşük düzeydedir. Bu durumun nedenlerinin araştırılabileceği ek çalışmalar yapılması önerilebilir.

- Yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün öğretmen olarak atanabilmeyi çok istedikleri ancak öğretmen olabilmek için başarılı olunması gereken sınavlara hazırlık çalışmalarını yürütmedikleri belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının bu konuda bilinçlendirilmeleri ve okul, derslik, kütüphane vb. alanların koşullarının sınavlara hazırlık çalışmalarını destekleyici biçimde düzenlenmesi önerilebilir.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili sahip oldukları ücret yetersizliği, atanma-tayin süreçlerindeki zorluklar, zamanla düşen mesleki statü ve saygınlık gibi olumsuz tutumlara sahip oldukları da belirlenmiştir. Öğretmen adaylarında var olan olumsuz tutumların nedenlerinin araştırılması ve öğretmenlerin sahip oldukları mesleki koşulların iyileştirilmesi önerilebilir.
- Bu çalışmada öğretmen adaylarına ait cinsiyet, öğretmenlik eğitimi alma biçimi, bölüm seçme nedeni, not ortalaması, sınıf, aylık ortalama gelir ve anne-baba eğitim durumu gibi değişkenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyinde farklılaşmaya sebep olma durumları incelenmiştir. Farklı değişkenler kullanılarak benzer çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışma bir devlet üniversitesindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) öğrencilerinden veri elde edilerek gerçekleştirilmiştir. Farklı örneklerle çalışmalar yürütülmesi önerilebilir.

Etik Beyan

“Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları: Karma Yöntem Araştırması” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu’nun 07.12.2021 tarih ve 25-37 sayılı toplantısında alınmıştır.

Kaynakça

- Aksoğan, M., ve Özdemir, O. (2022). Tutum ve motivasyonun akademik başarı üzerindeki etkilerinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 207-222.
- Avcı, A. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Elit Kültür.
- Bhargava, A. ve Pathy, M. K. (2014). Attitude of student teachers towards teaching profession. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(3), 27-36.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2018). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi* (3. Baskı). Y. Dede ve S. B. Demir (Çev. Edt.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakmak, S. (2015). *Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Demirel, N. ve Ünişen, A. (2018). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 997-1013.
- Dhara, R., Barik, A., Das, A. ve Banerjee, N. (2021). Attitude towards teaching profession of graduate levels students in the State of West Bengal, India. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 8(3), 83-98.
- Duran, O. (2009). *Anadolu öğretmen liselerinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. (6thEdt.), New York: McGraw-Hill.
- https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEY_GENEL_YETERLILIKLERI.pdf. Erişim Tarihi: 25.03.2022.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum algı iletişim*. (6.Baskı.). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Kahramanoğlu, R., Yokuş, E., Cücük, E., Vural, S. ve Şiraz, F. (2018). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği (ÖMYTÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(11), 1669-1686.
- Karadeniz, E. Koşan, L., Geçgin, E., ve Beyazgül, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: Kafkas Üniversitesi Sarıkamış kampüsünde bir araştırma. *Celal Bayar University. Journal of Social Sciences*, 17(2), 325-345.
- Kinyota, M. ve Kavenuke, P. S. (2019). Examining teacher trainees’ attitude towards teaching profession and teaching subjects in Tanzania. *Huria Journal*, 26(2), 49-64.
- Kuyumcu, E. ve Kaya, H.İ. (2020). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7, 333-366. doi:10.30900/kafkasegt.766974.

- Odike, M. ve Nnaekwe, U. K. (2018). Influence of teachers' attitude towards teaching profession on under graduate non-education students perception of teacher education. *International Journal Of Academic Research In Progressive Education And Development*, 7(4), 67-79. DOI: 10.6007/IJARPED/v7-i4/4833.
- Ömür, Y. E. ve Nartgün, Ş. S. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 2(2), 41-55.
- Özdamar, K. (2017). *Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi IBM SPSS, IBM SPSS AMOS ve MINTAB uygulamalı*. Eskişehir: Nisan Kitabevi.
- Pallant, J. (2017). *SPSS kullanma klavuzunu SPSS ile adım adım veri analizi*. S. Balci ve B. Ahi, (Çev. Edt.). Anı Yayıncılık.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness of fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schumacher, R. ve Lomax, R. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Senthilkumaran, M. ve Muthaiah, N. (2017). Prospective teachers attitude towards teaching profession. *Indian Journal of Applied Research*, 7(4), 588-589.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Tezcan, M. (1996). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik yutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 45, 109-127.
- Üstüner, M., Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2009). The attitudes of prospective teachers towards the profession of teaching (the case of Inonu University, faculty of education). *Education and Science*, 34(151), 140-155.
- Wagner, T. ve Imanuel, D. (2014). Are they genuinely novice teachers? Motivations and selfefficacy of those who choose teaching as a second career. *Australian Journal of Teacher Education*, 39(7), 31-57.
- Yıldırım, F. ve Naktiyok, S. (2017). The mediating role of organizational support in the effect of transformational leadership on employee empowerment. *Polish Journal of Management Studies*, 16(1): 292-303.

EXTENDED ABSTRACT

Attitude can be explained as an individual's feeling, thinking, and acting about any person, object, or situation in a good or bad way (İnceoğlu, 2011, p. 13). At this point, it is important for pre-service teachers who study at education faculties or other teacher training institutions to have a high level of attitude towards the teaching profession to achieve professional success (Ömür & Nartgün, 2013, p. 42). Having only professional knowledge and skills in teacher training schools does not guarantee success in the teaching profession. In addition, it is essential to develop a positive attitude toward the teaching profession (Demirel & Ünişen, 2018, p. 998; Wagner & Imanuel, 2014, p. 36). The teaching of physical education and sports teacher (PEST) candidates in this study to determine the attitudes of teacher candidates attitudes regarding professional and several variables (gender, teacher training format import, chapter selection, because of grade, class, status, average monthly income, and parental education) according to aims to examine whether any different elsewhere.

In the study, a sequential explanatory design from mixed methods was preferred to evaluate the research data in detail. While the survey model was used in the quantitative part of the research; In the qualitative part, a case study design was used. The quantitative research group of the study consists of 325 PEST candidates. The qualitative research group consists of 12 participants using the maximum variation sampling method. As a quantitative data collection tool, Kahramanoğlu et al. (2018) "Attitude Scale Towards Teaching Profession" was preferred. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as a qualitative data collection tool. While nonparametric techniques were used in quantitative data analysis, descriptive analysis was applied in qualitative data analysis.

To answer the research question "What level are the attitudes of the PEST candidates towards the teaching profession?", the quantitative data obtained were analyzed and finally, the average of the pre-service teachers' ASTTP ($=3,80$, $sd=,98$) was determined as "positive-high value" was determined. The first research sub-question is "1. Do the attitudes of PEST candidates towards the teaching profession differ in a statistically significant way according to gender and the way they receive teacher education? In the analyzes made to analyze the results, no statistically significant difference was found between the genders of the pre-service teachers and the way they received teacher education and their answers to the ASTTP. The second research sub-question is "2. Do the attitudes of PEST candidates towards the teaching profession differ in a statistically significant way according to the variable of the reason for choosing the department, grade point average, class, average monthly income, and educational status of the parents? It has been observed that there is a significant difference between the reasons for choosing a department, grade point averages, the class variable of the pre-service teachers, and their level of attitude towards the teaching profession. The third research sub-question is "3. To answer the question "What are

the opinions of PEST candidates about the teaching profession?", descriptive analysis was applied to the qualitative data obtained. It has been observed that students develop a positive attitude because it is a profession that does not have a busy schedule, they have the opportunity to spend time with young people and they have the opportunity to teach new things to young people, and they have a fun and satisfying income.

According to the findings of the study, it can be concluded that the attitudes of PEST candidates toward the teaching profession are positive and at a high level. When the domestic and foreign literature is examined, it can be seen that different studies reach similar results. In the studies conducted by Dhara, Barik, Das, and Banerjee in 2021, Senthilkumaran and Muthaiah in 2017, and by Ömür and Nartgün in 2013, the attitudes of teacher candidates towards the teaching profession were examined and as a result of the researches, it was determined that the professional attitudes of teacher candidates were high. It has also been observed in the relevant literature that there are different results than those reached in this study. According to the studies conducted by Bhargava and Pathy in 2014 and by Duran in 2009, it was determined that the attitudes of teacher candidates towards the teaching profession were at a moderate level. In the studies conducted by Kinyota and Kavenuke in 2019 and by Odike and Nnaekwe in 2018, it was understood that teachers have a negative attitude toward their profession. In addition, it was concluded that the attitudes of physical education and sports teacher candidates towards the teaching profession did not differ according to the variables of gender and the way they received teacher education. When the relevant literature is examined, it can be seen that different conclusions are reached than those reached in this study. In the studies conducted by Kuyumcu and Kaya in 2020, by Çakmak in 2015, by Bhargava and Pathy in 2014, by Duran in 2009, and by Üstüner, Demirtaş, and Cömert in 2009, it was determined that the attitudes of teacher candidates towards the teaching profession differed according to gender. In the study conducted by Ömür and Nartgün in 2013, it was determined that the professional attitude levels of teacher candidates differ according to their status of receiving teacher education (pedagogical formation-with additional certificate programs to undergraduate education or teaching department). On the other hand, it has been observed that there is a significant difference between the reasons for choosing the department, grade point averages, class variables, and the level of attitude towards the teaching profession of the physical education and sports teacher candidates. When the domestic and foreign literature is examined, it can be seen that different studies reveal similar results reached in this study. In the study conducted by Üstüner, Demirtaş, and Cömert in 2009, differences were determined according to the pre-service teachers' willingness to choose the teaching profession and their departments. In the studies conducted by Kuyumcu and Kaya in 2020 and by Bhargava and Pathy in 2014, it was concluded that the professional attitude levels of teacher candidates can differ according to the age variable. It has also been determined that the qualitative findings obtained in the study support the quantitative findings. Within the scope of the study results, various suggestions were presented for researchers and practitioners.